

Zeg het niet tegen de keinders, mijnheer!

gen hetgeen hen aan Gods vergaderingswerk uiteindelijk zou onttrekken), d á t g a a t z e k e r d o o r . Men ziet: het is alles even eenvoudig als wonderbaarlijk. En ik geloof niet, dat er iemand onder onze lezers is, die nu nog eenige moeite heeft met de woorden, dat buiten deze nog aan den gang zijnde vergadering geen enkele zaligheid, geen enkel heil is.

Dus — toch de onzichtbare kerk?

Welneen — want nu komt de „toepassing“ op deze constatering van het feit van Gods handelen. OMDAT God alzóó handelt, daarom moeten wij ook het onze doen. Art. 28 zegt: Omdat God onfeilbaar tot één lichaam vergadert, DAAROM moeten wij als zijn ondergeschikten het óók gaan doen. Onfeilbaar kunnen wij dat niet; en vergissen doen wij ons dagelijks. Maar we hebben toch geopenbaarde NORMEN, waaraan WIJ gebonden zijn bij ónze kerkvergaderingsacten; dáárover spreekt dan het artikel over de KENTEEKENEN (kenmerken) van de ware en de valsche kerk. Indien de bijeenkomst der geloovigen een zaak was van hún goedvinden, van hún smaak, al naar gelang van hún voorkeur of „geestelijke ligging“, wel, dá n was het hek van den dam. Maar nu het Gods werk is, nu Hij gezegd heeft: er is geen enkel heil buiten Mijn vergadering, DAAROM moet gij uw uiterste best doen, om ook in zake uw eigen aandeel in de kerkvergadering alle willekeur en eigenmachtigheid uit te bannen. Is U een Excellentie, en vindt Uwe Excellentie het maar zóó-zóó, om U aan te sluiten bij dat troepje, dat, nu ja, wel norm-getrouw samenkomt, maar toch „niet veel zaaks“ is? 't Kan wel zijn; maar, niemand, van wat rang of digniteit hij zij, mag zich onttrekken aan de vergadering, die overeenkomstig de norm geschiedt, en separaat te blijven staan, content met zichzelf. Aldus art. 28. Allen worden gelijkelijk (pariter) verplicht zich bij die normgetrouwe samenkomst te voegen en met haar zich te laten vereenigen. Nu moeten zij allen van hun kant de eenheid der kerk, die er IS ALS FEIT (art. 27) conserveeren in en door hún daad hier op aarde, in 't dorpje, 't stadje waar ze zijn neergezet door God. Allen hebben ze de doctrine en de discipline der kerk naar de geopenbaarde normen te accepteren in onderworpenheid, en mee te doen in de stichting (den opbouw) der broeders, en zulks, naardat hun gaven zijn toebetrouwd. Wee den knappen kop, die hier lulert, of zijn luimen volgt.

Het is er dus ver vandaan, dat men zou mogen beweren dat in de kerk, die wijzelf toebehooren, de „servandi“ door ons als plaatselijk dan wel in kerkverband geslaagde collecteurs-onder-God onfeilbaar zijn bijeengebracht, en dan zóó, dat wij daarin tot op heden geslaagd zijn en dagelijks blijven slagen. Want ten eerste zijn wij niet onfeilbaar; herhaaldelijk vergissen we ons; en ook hunnerzijds doen de „servandi“, net als wij, dagelijks een menigte van zonden, ook voor wat betreft hun eigen aandeel in de kerkvergadering. Ze zijn net als wij behept met een menigte van zonden: koppigheid, traagheid, onverstand; kortom: ze laten zich lang niet allemaal vergaderen naar de geopenbaarde normen.

Maar het is er óók ver vandaan, dat wij zouden zeggen: wij slagen toch niet, en zij willen toch ook nooit heelemaal zóó als het moet; en ook hoeren en tolleren kunnen in den hemel komen, en dus — laat de zaak der kerkvergadering maar secundair blijven, als men maar Christus liefheeft. Dat is net precies even goddeloos als het practisch antinomianisme: ge slaagt toch niet in de heiligmaking, en de kerk slaagt nooit in de formuleerende weergave der normen Gods, dus — laat de heiligmaking maar blauw-blauw, als ge maar Jezus liefheeft. De heiligmaking blijke óók in het met vreeze en beven normgetrouw vergaderen van de kerk. Want daaruit blijkt de liefde tot „Jezus“: Hij is de Christus! OMDAT God „slaagt“, moeten wij als zijn onderhoorigen het slagen najagen. Omdat er buiten zijn hier op aarde reeds aan den gang zijnde vergaderingsactie geen enkel heil is, daarom klinkt óók wat die kerkvergadering betreft het woord Gods ons in de ooren: haast u om uws levens wil.

Gek toch, dat zoowat alle dominees de vox humana opentrekken, als ze dat zinnetje gaan zeggen, maar dan aan alles en nog wat denken behalve aan het sabbathsgebod inzake zijn concreten eisch van kerkvergadering in mijn dorpje, in mijn stad, of in „dat gat Kampen“, zooals een Javaansche dominee, die het met de kerkvergadering in Indië niet zóó nauw meer neemt, kwam op te merken toen hij daar twee theologische hoogeschoolen vond, die een misschien — helaas — niet heelemaal tweezijdigen oorlog voeren o.a. over het probleem der concrete kerkvergadering.

ERRATA

In ons vorig nummer is te corrigeren: Hoofdartikel, eerste blz., kolom 3 ad 3, versmalt, lees: versmald. Tweede blz., kol. 1, Rondblik schuldbelijdenis na het ontwerp. Lees: naar het ontwerp. — Kol. 2, onder 3, wijziging van zakelijk schrijven. Lees: weigering etc. Idem, onder 4: wat wij voorspelden op. Lees: voorspelden; op... Uit de Schrift: kol. 1, regel 5 v.o. de tienden, Lees: de tien tienden. K. S.

Tachtig jaar was ze met God en met eere geworden. En in sloven en slaven van den vroegen morgen tot den laten avond had ze, zooals ze het zelf in de weinig gekuischte taal van de contereien, waar ze was opgegroeid, uitdrukte, „een hok met jong opgefokt“, acht kinderen onder de zorgen van den dag en bij de waken van den nacht grootgebracht. Ze had het gedaan in eenvoudigheid des harten, niet als voor de menschen, maar voor den HEERE.

Ze vreesde God. En dat was haar ook aan te zien.

Het was dien acht kinderen goed gegaan. Twee van de dochters waren zelfs rijk getrouwd. En het oude mensch was er blij om: „ze zijn ook niks niet groos, dominee, en als ik jarig ben komen ook de mannen mee“. Vooral was ze blij omdat ze bijna allen nog naar de kerk gingen. Op één na. Die was communist. En daar had het vrouwtje hartzeer van. Ofschoon die roode zoon goed voor haar was. En de roode schoondochter de schoonmoeder „schoon en heel“ hield. Goud en zilver hadden die roode kinderen niet, maar wát ze hadden gáven ze: een warm hart.

Maar de anderen lieten Moeder aan haar lot over, dat wil zeggen aan een schraal pensioentje, drie gulden ouderdomsrente en de Kerstuitdeeling van de diaconie. Want hoewel er onder die kinderen sommigen steil-griffermeerd waren, vertoonden ze geen van allen gereformeerden-levensstijl en vonden ze het wel mooi, dat moeder zoo steil-afhankelijk leefde. Aan tafel werd bij allen „gelezen“, maar de apostolische vermaning van het „den voorouderen wedervergelding doen“ ging bij hen het eene oor in en het andere oor uit.

Toen kwam er een strenge winter. En het oudje leed kou. Bij de kinderen durfde ze niet aankloppen..... Maar aan den melkboer, die ouderling was, klaagde ze haar nood en vroeg, of hij aan de „diakens“ niet eens zou willen vragen om een stuk warm ondergoed. Dat verzoek werd overgebracht en 's avonds was de zaak in orde. Toen den volgenden morgen de melkboer kwam werd hij allervriendelijkst voor de boodschap bedankt, maar: „zegt het niet tegen de keinders, mijnheer, want als ik om een onderbroek vraag, krijg ik hem niet, en als ze hooren, dat ik bij de diakens heb aangeklopt, zijn ze boos“.

Kort daarop is ze gestorven. De dominee, die de begrafenis leidde, was nog niet

zoo lang in de gemeente. Maar hij wist eenigszins, hoe de dingen lagen. En bemerkte, dat de rouw niet zwaar was. De een reciteerde Psalm 90 „zoo wij sterk zijn, zeventig en zoo wij zeer sterk zijn tachtig jaren“, met het gezicht van een dichter, die voorleest uit eigen werk. Een ander zei: „dominee, we moeten tevree zijn, we hebben moeder lang gehad en op zoo'n leeftijd heb je niks meer te vorderen“. En een derde mocht er zoo aan toe voegen dat je er dan ook goed van scheiden kon, „als het eindje vrede was“.

Dominee knikte begrijpend. Dát hij hen begreep, hadden ze niet door. De roode zoon begreep het ook, en die keek zijn vrouw eens aan.

Toen heeft dominee gesproken. En gezegd, dat het toch een voorrecht was, als kinderen om een zoo oude moeder nog hartelijk treurden. Dat met het sterven van moeder zoo ontzettend veel weg viel; ook de blijdschap van naar Gods gebod voor een oude moeder te mogen zorgen en „den voorouderen wedervergelding te doen“.

Hij vertelde, dat wel eens anders te hebben meegemaakt.....

De roode zoon keek begrijpend..... De kerseke kinderen zetten hun aangezicht als een keisteen.....

Zoo heeft de dominee verder gesproken. En het Woord Gods in dien familiekring neergelegd. Rustig waren ze er niet onder. En er werd vrij druk op de stoelen gedraaid.

Op het kerkhof heeft de oudste zoon bedankt voor de belangstelling bij het sterven en de begrafenis van hun „geliefde moeder“, inzonderheid dominee „voor de troostrijke woorden aan het sterfhuis gesproken“.

Toen keken dominee en de roode zoon elkaar aan. Ze begrepen elkaar.

Dominee begréep ook, dat dat bedanken voor de troostrijke woorden een van de gebruikelijke middelen is om van die woorden af te komen.

Van het sterfhuis is dominee huiswaarts gegaan. De „keinders“ bleven achter voor de regeling van den schamelen boedel.

En dominee kwam zoo te denken over het onderwerp „doorgaande Reformatie“.

Hij had het in verband daarmee 's Zondags willen hebben over de Vakorganisatie.

Maar hij besloot voor dit maal dichter bij huis te blijven. D. E. C.

Naschrift inzake Oosterbeeksche Conferentie

Toen we verleden week het communiqué opnamen, dat gepubliceerd zou worden (en inmiddels gepubliceerd is) namens de in Oosterbeek aanwezigen, merkten we op, dat de in ons vorig nummer afgedrukte tekst, die ons was toegezonden, ontleend was aan een niet officieel exemplaar.

Het blijkt, dat aan 't eind nog enkele woorden zijn toegevoegd, n.l. de woorden

„.....zich er ten volle van bewust zijnde, dat hunnerzijds met het hierna volgende nog slechts enkele eerste woorden aangaande deze zaak werden gesproken en dat er nog vele zullen moeten volgen.“

Duidelijkheidshalve laten we de h é é l e passage nog volgen:

„Het is daarom ook, dat zij — — zich er ten volle van bewust zijnde, dat hunnerzijds met het hierna volgende nog slechts enkele eerste woorden aangaande deze zaak werden gesproken en dat er nog vele zullen moeten volgen — —

het van belang achten, breder bekendheid te geven aan de formuleering van hun gemeenschappelijke overtuiging ten aanzien van enkele punten.“

Enkele kleinigheidjes (samenleven inplaats van samenleving, en verder de nieuwe spelling) daargelaten, is voorts de door ons geboden tekst de definitieve.

Nog een enkele opmerking veroorloven we ons. Men heeft mij gevraagd of niet punt III van de conclusies gunstiger gelezen kan worden dan wij verleden week deden. In punt III bekennen de synodocratische conferentiegangers als hun overtuiging, dat indien in 1944 zakelijk gebonden is aan „wedergeboren“, terwijl in '46 is gebonden aan „wedergeboren of te wederbaren“, in dat geval een nader onderzoek gewenscht zou zijn naar de schorsingsgronden, die gevolg waren (?) van de niet-aanvaarding van '42/43.

Ik blijf evenwel mijn meening handhaven, dat zulke motiveering onjuist is, en vooral: ongewenscht. Eindelijk, in October 1948 zijn dan enkele te Oosterbeek aanwezigen zóóver, dat ze na gesprek „gebracht“ zijn tot de overtuiging, dat er opnieuw iets moet onder-

zocht worden! Wat? Wel, iets, dat als een paal boven water vaststaat. Iets, dat ze al lang hadden moeten constateeren door hun eigen stukken te lezen, en dat overigens uit ettelijke artikelen van onze persorganen hun werd bijgebracht. Namelijk, dat in 1942—43—44 verboden werd, doch in 1946 ineens weer op één punt toegelaten werd, iets te leeren wat niet volkomen in overeenstemming was met de uitspraken van 1942. Dit verbod van '42-43-44 was natuurlijk in hooge mate ernstig. Het beteekende: wélbewust oorlog. Ik zelf b.v. had tégen die uitspraken gestemd in de synodale commissie. Dr J. Ridderbos, die geen kind is, wist dus terdege, dat dit besluit óók mij zou dwingen, óf op de laatste wijze de kandidaten en de kerken in den steek te laten, óf openlijk: neen te zeggen. Dr J. Ridderbos zal (wát zijn zoon ook in zijn blad moge beweren, om het tegendeel van de waarheid te suggereren) dr J. Ridderbos zal dit mijn neen-stemmen niet kunnen vergeten zijn; ik heb nog vóór de eindstemming gevraagd (dr Van Es was voorzitter, het was de eerste vergadering na mijn gevangenschap, gedurende welken tijd de heeren waren verder gegaan), wáárover we eigenlijk stemden, over de vraag, of de conclusies juiste weergave waren van wat ter commissie besproken was? dan wel over de vraag: of we het er mee eens konden zijn? En toen het antwoord was: het laatste, heb ik tegen gestemd.

Rustig constateeren we dus: dr J. Ridderbos wist: (ook) K. S. kan dit uitsprakencomplex niet leeren, kan ook niet beloven, niets te leeren wat niet heelemaal in overeenstemming er mee is, m.a.w. als dit complex wordt aangenomen, met het verbod er bij: niets leeren wat niet heelemaal er mee in overeenstemming is, nu ja, dan moet die man heengaan of heen gezonden worden. En toen hij later voor iedereen de deur openzette, die voor anderen uitdrukkelijk was dicht geworpen, toen toonde hij geen leider te zijn, en ook geen eerlijk „rechter“.

Die feiten zijn al duizendmaal publiek besproken. En de Oosterbeeksche synodocratische heeren weten het niet? Ze moeten nog eens kijken of het waar is? Eén van beide: ze simuleeren doofheid, of ze weten niets van hun eigen zaken af. Ik kies niet.

Maar ik zeg wel: dit ééne onsmakelijke ding (rechtswijziging na uitwerping) is het eenige niet, en het diepste niet. En wij laten het niet gelden als een onnoozel springplankje voor een schijngebaar om ons weer méé te krijgen in de politiek of zoo. K. S.